

הלכות פסולי המקדשין

יש בכללן שמונה מצוות שתי מצוות עשה, ושש מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: (א) שלא לאכל קדשים שנפסלו או שהטל בהם מום; (ב) שלא לאכל פגול; (ג) שלא יותיר קדשים לאחר זמנם; (ד) שלא יאכל נותר; (ה) שלא יאכל קדשים שננטמאו; (ו) שלא יאכל אדם שננטמא את הקדשים; (ז) לשרף הנותר; (ח) לשרף הטמא. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות פסולי המקדשין פרק א

א. כל הפסולין לעבודה מתרין לשחט קדשים לכתחלה, ואפלו קדשי קדשים: חוץ מן הטמא, שאינו שוחט לכתחלה, ואף על פי שהוא חוץ לעזרה, ופשוט ידו ושחט בעזרה גזרה, שמה יגע בבשר; ואם עבר ושחט, הזבח כשר.

ב. וכן פר כוהן גדול שליום הכפורים אף על פי שנאמר בו "ושחט אהרן" (ראה ויקרא טז, יא) אם שחטו זר, כשר; אף פרה אדמה ששחטה זר כשרה, שאין לה שחיטה שפסולה בזר.

ג. השוחט את הקדשים, ולא נתפון לשחיטה אלא כמתעסק הרי אלו פסולין: עד שיתפון לשחיטה. ולא ישחט שני ראשים כאחד, בקדשים; ואם שחט, הרי אלו כשרים. אבל שנים שוחטין בהמה אחת בקדשים, כחלין.

ד. הקטן אינו שוחט קדשים, אף על פי שהגדול עומד על גביו שהקדשים צריכין מחשבה, וקטן אין לו מחשבה; אפלו היתה מחשבתו נפרת מתוך מעשיו, אינה מחשבה להקל אלא להחמיר. כיצד: היתה עולה עומדת בדרום, ומשכה הקטן והביאה לצפון, ושחטה שהרי ממעשיו נפר, שמחשבתו לשחיטת קדשים הרי זו פסולה.

ה. קדשי קדשים שנשחטו בדרום, או שנתקבל דמם בדרום פסולין. הנה עומד בדרום, והושיט ידו לצפון ושחט שחיטתו כשרה; הנה עומד בדרום, והושיט ידו וקבל הדם בצפון קבלתו פסולה. הכנים ראשו ורבו לצפון, הרי הוא כעומד בצפון.

ו. שחטה בצפון, ופרכסה ויצאת לדרום, אפלו הוציאה לדרום כשרה; פרכסה ויצאת לדרום, וחזרה לצפון, ואחר כך קבל דמה בצפון כשרה.

ז. וכן קדשים קלים שהיו בפנים, ועמד חוץ לעזרה, והכנים ידו לפנים ושחט שחיטתו כשרה. הכנים ידו וקבל קבלתו פסולה, אפלו הכנים ראשו ורבו. ואפלו הנה העובד כלו בפנים, וציציתו בחוץ עבודתו פסולה: שנאמר "בבאם אל-אהל מועד" (שמות כח, מג), עד שיבואו כלן.

ח. פרכסה הבהמה ויצאת לחוץ, אחר קבלת דמה כשרה: שאפלו יצאו האמורין והבשר קדם זריקה בקדשים קלים הזבח כשר, כמו שיתבאר.

ט. היתה הבהמה כלה בפנים, ורגלה בחוץ, ושחט הזבח פסול: שנאמר "והביאם לה" (ויקרא יז, ה), עד שתהיה כלה בפנים. שחטה, והיא כלה בפנים, ואחר כך הוציאה רגלה

לחונן חותך הפשר עד שמגיע לעצם, ואחר כך מקבל הדם; ואם קבל, ואחר כך חתך פסול, מפני שמנונית הפשר שבחונן. ובקדשים קלים אינו צריך לחתך, אלא מחזיר רגלה לפניו ומקבל: שפשר קדשים קלים שיצא קדם זריקה, פשר.

י. תלה בהמה, ושחטה באויר העזרה פסולה: שנאמר "על ירך המזבח" (ויקרא א, יא), עד שישחט בארץ. היתה בהמה בארץ, ונתלה ושחט והוא תלוי באויר בקדשי קדשים, פסול; ובקדשים קלים, פשר. שחט מעוט סימנים בחונן, וגמרן בפנים, או ששחט מעוטן בדרום, וגמרן בצפון פסולין: שהשחיטה, ישנה מתחלה ועד סוף.

יא. נתלה, וקבל הדם מצואר בהמה המנחת בקרקע פסול, שאין דרך שרות בכך. היה עומד בעזרה, ונתלה המזרק בידו וקבל הדם באויר, או שהגביה בהמה, וקבל הדם באויר פשר, שאויר המקום פמקום.

יב. נתן מזרק לתוך מזרק, וקבל פשר: מין במינו, אינו חוצץ. הניח סיב בתוך המזרק, וקבל פשר: מפני שהסיב חלול, והרי הדם יורד לתוך המזרק; ואין כאן חציצה. אבל אם עשה כן בקמיצת המנחה, וקמץ מתוך הסיב פסולה.

יג. קבלת הדם, והולכתו למזבח, וזריקתו, וכן הולכת אברים לכפש כל אחת מאלו, אינה פשרה אלא כוהן הפשר לעבודה, כמו שבארנו בקמיצת המנחה, ובמליקת העוף. והולכה שלא ברגל, אינה הולכה; לפיכך כוהן שקבל את הדם, ועמד במקומו וזרקו למזבח נפסל הזבח.

יד. קבל בימינו, ונתן לשמאלו יחזיר לימינו. קבל בכלי חל, נפסל הזבח; קבל בכלי קדש, ונתן לכלי חל יחזיר לכלי קדש. נשפך מן הכלי על הרצפה, ואספו פשר; אבל אם נשפך מצואר בהמה על הרצפה, ואספו ונתנו לכלי השרת נפסל הזבח.

טו. נשפך מקצת הדם מצואר בהמה על הארץ ולא אספו, וקבל מקצתו מצואר בהמה הרי זה פשר: ובלבד שיהיה זה הדם שנתקבל, דם הנפש לא דם התמצית, ולא דם העור.

טז. כל הזבחים שקבל דם אחד מן הפסולין לעבודה, או שהולך את הדם למזבח, או שזרקו במזבח כהלכתו נפסל הזבח; קבל הפשר, ונתן לפסול, ולא הלך בו הפסול, אלא עמד במקומו יחזיר לפשר.

יז. אבל דם שהוליכו הפסול לעבודה, והחזירו לפשר והוליכו, או שהוליכו הכוהן תחלה, והחזירו ונתנו לפסול והוליכו הואיל והוליכו הפסול, בין בתחלה בין בסוף נפסל הזבח, שהרי אי אפשר לתקן דבר זה.

יח. קבל הפסול אם נשאר דם הנפש, חוזר הפשר ומקבל ומוליך וזורק, שאין הפסולין לעבודה, עושין הדם הנשאר שירים: חונן מן הטמא הואיל והוא ראוי לעבודה בקרבן הבא בטמאה כמו שבארנו, עושה שירים. כיצד: קבל הטמא אף על פי שקבל אחריו הפשר דם הנפש, וזרקו נפסל הזבח: שזה שקבל הפשר באחרונה שירים הוא, ואינו כלום.

יט. בהמה שחסר מאבריה כל שהוא, אחר שחיטה קדם קבלת הדם נפסלה: אפלו צרם באזנה קדם קבלה, הרי זה לא יקבל

שֶׁנֶאֱמַר "וְלָקַח מִדָּם הַפֶּר" (ויקרא טז, יד; ויקרא טז, יח), שִׁיחֶיהָ שָׁלֵם כָּלֹו בְשַׁעַת קִבְלָהּ. וְאִם קִבֵּל מִן הַחֲסָרָה, וְזֶרֶק הָרִי זֶה פָּסוּל.

ב. אֲבָל אִם חֲסָרָה, אַחֲרֵי קִבְלָהּ קֵדָם זְרִיקָה אֶפְלוּ אֲבָד הַבֶּשֶׁר קֵדָם זְרִיקַת הַדָּם, אוֹ נִשְׂרַף אִם נִשְׁתַּיֵּר פְּזִיז מִן הַבֶּשֶׁר אוֹ פְּזִיז מִן הָאֲמוּרִין, זֶרֶק אֶת הַדָּם; וְאִם לֹא, אֵינּוּ זֶרֶק: וּבְעוֹלָה, אֶפְלוּ כִּחְצֵי זֵית מִן הַבֶּשֶׁר וּכְחֲצֵי זֵית מִן הָאֲמוּרִין מִפְּנֵי שֶׁכָּלָה לְאִשִּׁים. נִשְׂאָר פָּחוֹת מִפְּזִיז, לֹא יִזְרֶק; וְאִם זֶרֶק, לֹא הִרְצָה.

בא. נִפְסַל הַבֶּשֶׁר קֵדָם זְרִיקָה, אוֹ שִׁינָּא חוּץ לְעִזְרָה לֹא יִזְרֶק הַדָּם; וְאִם זֶרֶק, הִרְצָה. בֶּשֶׁר קִדְּשִׁים קָלִים שִׁינָּא חוּץ לְעִזְרָה, קֵדָם זְרִיקַת דָּמִים אֵף עַל פִּי שֶׁנִּזְרֶק הַדָּם, וְהַבֶּשֶׁר בַּחוּץ הַזֶּבֶח כֶּשֶׁר, מִפְּנֵי שֶׁסוּף הַבֶּשֶׁר לְצֵאתוֹ. וְזִרְיקָה מוֹעֵלֶת לְיוֹצֵא לְשֹׂרְפוֹ, אֲבָל לֹא לְאָכְלוֹ.

בב. וְכֵן אֲמוּרֵי קִדְּשִׁים קָלִים שִׁינָּאוּ לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְנִזְרֶק הַדָּם וְהֵם בַּחוּץ לֹא נִפְסַל הַזֶּבֶח; וְאִם הַחֲזִירִין, מִקְטִירִין אוֹתָן. וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹא הַחֲזִירִין, חִיבִין עָלֵיהֶן מִשּׁוּם פָּגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא.

בג. כָּל הַזֶּבָּחִים שְׁלִיחִיד בֵּין שְׁנֵטְמָא בֶּשֶׁר וְהַחֲלָב קִיָּם, בֵּין שְׁנֵטְמָא חֲלָב וְהַבֶּשֶׁר קִיָּם זֶרֶק אֶת הַדָּם. נִטְמָאוּ שְׁנֵי־הֶן, לֹא יִזְרֶק; וְאִם זֶרֶק הִרְצָה, שֶׁהֲצִיץ מִרְצָה עַל הַטָּמֵא. וְכֵן אֲמוּרִין אוֹ אֲבָרֵי עוֹלָה, שְׁנֵטְמָאוּ וְהַקְטִירִין הֲצִיץ מִרְצָה, כָּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. וְכָל קִרְבָּנוֹת הַצֶּבֶר שְׁנֵטְמָא הַבֶּשֶׁר וְהַחֲלָב כָּלֹו, הָרִי זֶה זֶרֶק אֶת הַדָּם.

כד. דָּם קִדְּשִׁים שִׁינָּא חוּץ לְעִזְרָה, נִפְסַל הַזֶּבֶח; וְאֵף עַל פִּי שֶׁחֲזֹר וְהִכְנִיסוֹ, וְזֶרְקוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא נִרְצָה. וְכָל דָּם הַקִּדְּשִׁים אֵינּוּ מִקְבֵּל טָמְאָה כָּלָל, שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָם "עַל-הָאָרֶץ תִּשְׁפֹּכֶנּוּ, כְּמִים" (דברים יב, טז; דברים יב, כד; דברים טו, כג): דָּם שֶׁנִּשְׁפָּךְ כְּמִים הוּא הַנִּחָשֵׁב כְּמִים, וַיִּקְבֵּל טָמְאָה; אֲבָל דָּם קִדְּשִׁים שֶׁאֵינּוּ נִשְׁפָּךְ כְּמִים, אֵינּוּ מִקְבֵּל טָמְאָה. וְדָם שֶׁשִּׁקְעָה עָלָיו חֲמָה, וְלֹא נִזְרֶק נִפְסַל הַזֶּבֶח; וְאִם זֶרְקוֹ, לֹא הִרְצָה.